

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Parlamentinin 1919-cu il 1 sentyabr tarixli qərarına əsasən Almaniya ali təhsil almaq üçün göndərilən gənclərdən biri də Əliyev Firidun Əzim oğlu idi.

Digər cümhuriyyət tələbələri kimi onun haqqında da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ensiklopediyasında çox bəsit məlumat verilib və "Sonrakı taleyi barədə məlumat aşkar olunmamışdır" (I cild.2004.s.341) yazılıb.

Lakin Azərbaycan Respublikası Prezidenti İşlər İdarəsi Siyasi Sənədlər Arxivində Firidun Əliyevə məxsus sənədlərdən onun acınacaqlı taleyi bəlli olur. Bu acınacaqlı tale haqqında bir az sonra məlumat verəcəyəm. İndi baxaq görək Firidun Əliyev kim idi?

1898-ci ilin 5 dekabrında Ağdam rayonunun Gülablı kəndində anadan olub. Çox kasıb bir ailədən olmasına baxmayaraq, təhsil ala bilib. On yaşında Bakıya təhsil dalınca gələn Firidun əvvəl Alekseyevski məktəbində altı sinifli təhsilə yiyələnmiş, sonra isə təhsilini Bakı politexnik məktəbində davam etdirmişdi. 1918-ci ildə texnik-elektromexanik ixtisası üzrə məktəbi bitirir. Elə həmin ilin may ayından 1920-ci ilin yanvar ayına kimi Bakıda Quberniya İdarəsində çertyojuçu işləyir.

1920-ci ilin yanvar ayında dövlət hesabına Almaniyadakı Frayberq Universitetinə ali təhsil almağa göndərilən Firidunun qərib ölkədə ilk günləri yaxşı keçsə də, 1920-ci ilin aprel işğalından sonra Avropaya ali təhsil almaq üçün gedən digər cümhuriyyət tələbələri kimi onun da vəziyyəti ağırlaşır. Çünki yeni qurulan şura hökuməti təqaüdü-nü kəsir. Məcburiyyət qarşısında qalan Firidun həm oxuyur, həm də Almanyanın Xentştet və Zyuqarts şəhərlərində, Mansfeld dağ-mədən zavodunda elektromontyor işləyir.

Təhsilini başa vuran Firidun 1926-cı ilin dekabrında Vətənə qayıdır. Vətəndə ilk əmək fəaliyyətinə Lənkəranda başlayır.

“İnanıram ki, Siz əzablarıma son qoyacaqsınız”

Firidun Əliyevin taleyinə də xaricdə təhsil aldığına görə acı çəkmək yazılmışdı

1928-ci ilin sonlarına kimi burada peşə məktəblərindən birində direktor vəzifəsində çalışır. Xatirələrdən bəlli olur ki, Firidun buradakı yaşayışından razı olub. Yerli əhaliyə tez bir zamanda qaynayıb- qarışan, böyük-kiçik yeri bilən bu gənc lənkəranlılar arasında hörmət-izzət sahibi olub. Lənkəran maa-rif işçiləri onu Həmkarlar İttifaqının rayon konfransında təftiş komissiyasının üzvü seçirlər.

1928-ci ilin son aylarında Firidunu Bakıya çağırırlar və o, N.Nərimanov adına texnikumda elektrik şöbəsinin müdiri kimi işə başlayır. 1929-cu ilin sentyabrından Firidun Gəncə Sənaye Texnikumuna direktor təyin edilir. Elə həmin il Firidun Əliyev Azərbaycan Kommunist (bolşeviklər) Partiyası sıralarına qəbul olunur və Gəncə şəhər Soveti İdarə Heyətinin üzvü seçilir.

1932-ci ildə onu yenidən Bakıya dəvət edərək N.Nərimanov adına texnikuma di-

Rzaqulu Həsənovla "görüşdürürlər". Rzaquluya dəfələrlə təkid edirlər ki, tələbə yoldaşının "əksinqilabi fəaliyyəti" haqqında danışsın. Rzaqulu Həsənovun isə hər dəfə cavabı eyni olur: "Əliyev Firidun Əzim oğlunu 1920-ci ildən tanıyıram. Birlikdə Almaniya ali təhsil almağa getmişik. Frayberq Universitetində oxumuşuq. O, heç bir əksinqilabi təşkilatın üzvü deyil və bu işlə məşğul olmayıb". Tələbə yoldaşlarını üz-üzə qoya bilmədikdə onları Rusiyanın ayrı-ayrı şəhərlərinə sürgün edirlər.

Xüsusi xidmət orqanları əməkdaşı leytenant Qolubtsovun imzaladığı ittihamnamədə yazılıb: "Əliyev Firidun Əzim oğlu Azərbaycanda əksinqilabi millətçi qrupun üzvü olmuş və Müsavat hökuməti tərəfindən Almaniyada ali təhsil almağa göndərilmişdi". Bundan sonra Firidun Əliyev Rusiyanın Ki-rov vilayətindəki Lesnaya stansiyası yaxını-ğındakı həbs düşərgəsində saxlanılır.

Qərenfil Dünyamin qızı
Əməkdar jurnalist

1932-ci ildə onu yenidən Bakıya dəvət edərək N.Nərimanov adına texnikuma direktor təyin edirlər. 1935-ci ilin ortalarına kimi hökumətin yadına düşür ki, Firidun cümhuriyyət tələbəsidir. 1935-ci ilin sonlarından ona qarşı münasibət birdən-birə dəyişir. Dərhal işdən çıxarılır və nəzarətə götürülür.

rektor təyin edirlər. 1935-ci ilin ortalarına kimi hökumətin yadına düşür ki, Firidun cümhuriyyət tələbəsidir. 1935-ci ilin sonlarından ona qarşı münasibət birdən-birə dəyişir. Dərhal işdən çıxarılır və nəzarətə götürülür. 1937-ci ilin iyul ayında gecə vaxtı çağırılmamış qonaqlar onun da evinə gəlir və Firidunu həbs edirlər. 1938-ci il aprelin 17-dək onu Azərbaycan SSR Xalq Daxili İşlər Komissarlığının daxili təcridxanasında saxlayırlar.

Həbsdə olarkən onu Almaniyada eyni universitetdə təhsil aldığı tələbə yoldaşı

1946-cı ildə azadlığa buraxılan Firidun yenidən vətəninə qayıdır. Bu qayıdışda rastlaşdıqları ona daha böyük bir zərbə olur. Öyrənir ki, "ömür-gün yoldaşı" Raya başqa "xalq düşmənləri"nin arvadları kimi min bir əzaba qatlaşıb onun yolunu gözləməyib, Firidunun qoca anası Sara xanımı tək qoyaraq Rusiyaya - İvanovo vilayətinə üz tutub. Beləliklə, sürgündən qayıdan bu "xalq düşməni"ne Bakıda nə iş tapılmış, nə də öz evində yaşamaq hüququ verilmişdi. Avropa təhsili görmüş mütəxəssis məcbur qalaraq Gülablıda, Vartaşəndə elektrik işləməli olur.

O, dəfələrlə müvafiq orqanlara məktubla müraciət etsə də, nəticəsi olmur. Sonda 1948-ci ilin mart ayında Azərbaycan Kommunist (Bolşeviklər) Partiyasının birinci katibi M.C.Bağirova məktubla müraciət edir:

"Azərbaycan K (b) P MK katibi M.C.Bağirov yoldaşa.Yoldaş Bağirov!

On dörd yaşından əmək fəaliyyətinə başlamışam və 1946-cı ilədək fasiləyə yol verməmişəm. Ancaq son iki ildə əmək qabiliyyətim itirmədiyimə baxmayaraq, işsiz qalmışam. Bütün həyatım boyu mən heç bir yerə ərizə və ya şikayət yazmamışam. Son iki ildə isə aidiyyəti orqanlara göndərdiyim məktublardan hesabını itirmişəm. Yoldaş Bağirov! İnanıram ki, Siz əzablarıma son qoyacaqsınız..."

Doğrudanmı bu qədər əzab-əziyyətdən, haqsızlıqlardan sonra onun qəlbində yene də hökumətə qarşı inam qalmışdı? Elə bu boş inamla da bir neçə il sonra Firidun ömrünü acınacaqlı halda başa vurub.